

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1886. Andra Kammaren. N:o 40 a.

Tillägg till Prot. för Lördagen den 17 April f. m.

(Se sid. 18 i Andra Kammarens Prot. 1886. N:o 40.)

Herr Farup: Jag skall be att först få med några ord bemöta den andre talaren i ordningen, hvilken framhöll att lapparnes flyttningsrätt redan vore godkänd genom den internationella lagen. Jag ber då få fästa uppmärksamheten derpå, att den internationella lagen endast har afseende på de norska lapparne under den tid de uppehålla sig i Sverige. De norska lapparne hafva endast i följd af gammal sedvana flyttningsrätt inom Norrbottens län, och enligt de upplysningar, som kommit mig tillhanda, hafva de aldrig brukat flytta inom Vesterbottens län och ännu mindre inom Jemtlands län, hvilket jag speciellt känner till. Följaktligen kan icke den internationella lagen lägga hinder i vägen för att i andra delar af riket stifta en lag, sådan den är af behovet påkallad.

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.

Samme talare uppehöll sig vid förhållandena inom Jemtlands län och sade att, om man läser Utskottets betänkande, så finner man, att denna lag i alla fall, enligt hvad som framgår af motiveringen i betänkandet, egentligen har tillkommit för Jemtlands skull, eller för att härigenom för lapparne återvinna hvad de, såsom den siste talaren sade, blifvit på ett mindre klokt och rättvist sätt beröfvade. Men jag tror icke, att på detta sätt kan återadvoceras hvad af Kongl. Maj:t och alla administrativa myndigheter godkänts såsom lag under en hel menniskoålder eller åtminstone under 35 års tid.

Samme talare yttrade sig vidare skarpt om Herrar Friherre Ericsons och Grenholms reservation och hvad deri framhållits rörande Jemtland. Men jag ber då få vädja till Kammarens omdöme; Herr Grenholm är född jemtländing och har ständigt lefvat der ända till omkring 60 års ålder eller nästan tills han såsom provinsialläkare blef pensionerad. Friherre Ericson har under flera år rest mycket omkring i länet och använt mycken tid på att taga reda på förhållandena der; desse personer torde sålunda vara sakkunnige. Talaren säger visserligen, att han åstadkommit en noggrann utredning, men han har icke omtalat, huru den skett. Jag tror, att deras omdöme, hvilka tagit kännedom om de verkliga förhållandena, bör väga mera än hvad man på bakvägar och genom hörsagor kunnat inhemta. Han sade äfven, att det vore en absolut nödvändighet för lappen att under vintertiden flytta nedåt; men en sådan nödvändighet har aldrig visat sig inom Jemtlands

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.

(Forts.)

södra del. Om talaren genomläst de handlingar, som uppsatts öfver hållna undersökningar, så skulle han funnit, att vandringar der aldrig egt rum nedåt landet. Men kanske har han i detta fall fått sin uppfattning från andra delar af landet, och detta skall jag senare beröra.

Han framhöll, att det var två kommuner inom Jemtland, som icke absolut motsatt sig komiterades förslag, och han hänvisade särskildt till sammanträdet i Funäsdalen, Hede pastorat. Men hade han genomläst komiterades betänkande, skulle han funnit, att inom nämnda kommun egas renarne till större delen, sannolikt två tredjedelar, just af bönder och andra bofaste, och ingen kan väl då undra på, om de vilja hafva rättighet att få renarne ned på sina egor. Men det blir en annan fråga om de olägenheter, som deraf drabba grannarne — och detta har denne talare fullständigt förbisett.

Jag skall härefter tillåta mig att något närmare beröra ställningen i sin helhet, sådan den visat sig för mig.

Om man jemför 1883 års betänkande med Kongl. Maj:ts proposition och Utskottets nu föreliggande utlåtande, så finner man till en början, att den egovidd, der det nu tillåtes lappen att med obestriddig rätt vistas med sina renar, utgör nästan 1,100 kvadratmil, d. v. s. nära en tredjedel af Sverge. På denna egovidd lefva något öfver sex tusen lappar, eller ungefär lika mycket som i en mindre socken i Skåne. Med afseende på förhållandet inom de olika länen, så finnes inom Norrbottens län det högsta antalet lappar, eller 3,887, och dessa rå om ungefär 194,150 renar, d. v. s. omkring 50 renar per individ. I Vesterbottens län finnas 1,428 lappar med 29,360 renar. Alltså cirka 20 renar pr individ.

Lapparnes ostridiga och obestridda område inom dessa län utgör 1,010 kvadratmil, eller nästan 23,400,000 tunnland, med en samlad befolkning af 5,315 lappar, som hålla 223,510 renar; alltså är det afsatt för hvarje lapp cirka 4,340 tunnland och för hvarje ren öfver 100 tunnland mark.

Norrbottens lappar hafva derjemte rätt till renbete inom Norge sommartiden.

Mindre fördelaktiga visa sig förhållandena för lapparne inom provinsen Jemtland.

Der finnas nemligen 655 lappar med 17,695 renar på en egovidd af 1,498,268 tunnland, hvilket gör cirka 27 renar per individ, 2,287 tunnland mark per lapp och 84 tunland dito per ren.

I Herjeådalen deremot finnas endast 144 lappar med 10,180 renar på en egovidd af 278,603 tunnland, hvilket gör öfver 70 renar per individ, cirka 1,934 tunnland mark per lapp och endast 27 tunnland mark per ren.

I Jemtlands län äro alltså förhållandena för lapparne vida ofördelaktigare; dertill kommer, att i Norr- och Vesterbottens län är deras område endast till en tredjedel fjellmark, men i Jemtland och Herjeådalen hafva de nästan endast fjell och fjellmark att uppehålla sig uti.

Hvad som gör att förhållandena ställa sig mest ofördelaktigt i Herjeådalen är, att här förr icke funnos lappar med renskötsel, då man undantager en enda svensk lappfamilj, som fans på gränsen emot provinsen Jemtland, och de norska lappar, som vintertiden ibland brukade besöka Herjeådalen.

Här är det därför också hufvudsakligen s. k. »Birkekarlar» d. v. s. bofaste personer, som drifva handel med lapparne och som till en stor del slagit under sig deras renar och med dessa de åt lapparne anslagna renbetestrakterna.

Något enda »nybygge» finnes icke här — endast gamla hemman — och först vid afvittringen fingo ofvannämnda lappar sig anslagna s. k. skattefjell, till en stor del på de gamla hemmanens bekostnad.

Äfven i provinsen Jemtland är renskötseln jemförelsevis ny, och ehuru utrymmet der är vida mindre än i Norr- och Vesterbotten, så framgår det dock af komitébetänkandet, att åtminstone på en del ställen utrymme är att tillgå för vida flera renar än der nu finnes.

Inom Offerdal t. ex. utgör renarnes antal endast 560 stycken på en areal af 126,630 tunnland, ehuru cirka halfva detta område vid hällen undersökning ansågs tillräckligt för 5,000 renar året om. Men ändå klagas der alltjamt öfver för trångt utrymme.

Inom Kalls socken finnas endast 1,400 renar, men enligt hållna undersökningar finnes här utrymme för 13,000 renar året om etc. etc.

Jemtlands läns läge invid sjelfva fjellen har gjort att lapparne der alltid kommit i en närmare beröring med civilisationen än Norr- och Vesterbottens lappar, utan att de behöft göra vandringer nedåt landet. Efter afvittringen hafva dessa icke heller varit vanliga utan vederbörande jordegares medgifvande; der de slagit sig ned, har detta i allmänhet icke heller fått ske utan emot ersättning.

I Jemtland och isynnerhet i Herjeådalen ligga således lapparnes renbetesland och bondens odlade egor rå i rå i omedelbar närhet af hvarandra, och på senare tider har lappens ren börjat söka sin föda lika mycket på bondens egor som på lappens område.

Sådant förekommer icke i Norr- och Vesterbotten.

Att alltså förhållandena i Jemtlands län äro och alltid varit högst olika emot förhållandena i Norr- och Vesterbotten ligger klart nog i dagen.

Detta har också gjort att afvittringen i Jemtland kunnat för rättas efter helt andra grunder än i Norr- och Vesterbotten, och att »säkra gränser» der (i Jemtland) kunnat uppdragas emellan bondens och lapparnes mark.

Sedan dess hafva 35 å 40 år förflutit, och af komitébetänkandet framgår, att detta anordnande måste i sjelfva verket hafva varit lyckligt.

På sidan 55 säga nemligen komiterade:

»Förhållandet mellan de bofaste och lapparne inom provinsen Jemtland är, om man får döma af de meddelanden, som ingått till

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.
(Forts.)

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m. (Forts.)

komitén, ganska godt. Några större strider och misshälligheter förekomma icke mellan dem» o. s. v.

Under hela ofvannämnda tid hafva alla embetsmyndigheter och hela befolkningen — såväl lappar som bofaste — lefvat i den öfvertygelse, att säkra gränser skulle vara säkra gränser för den ene som för den andre, och detta har framkallat, som komitén säger, ett ganska godt förhållande.

Men 40 år derefter hade likväl komitén genom en i hög grad advokatorisk polemik kommit till det resultat, att de säkra gränserna endast skola gälla för bonden, men icke för lappen, utan att ett enda ord gifver någon antydning derom hvarken i afvittringsstadgan eller afvittringshandlingarne, hvilka tvärtom tala klart och bestämdt deremot.

Det skulle alltså nu vara slut på det goda, förtroendefulla förhållandet. Egorna skulle åter blifva gemensamma, och i detta syfte framkom komiténs förslag!

Sedvanan — sed eller osed — skulle här anses som en rätt och tilläggas den mest vidsträckt betydelse; — skrifna lagar och författningar skulle gent emot dem intet väga.

Komiténs förslag mötte ock det skarpaste ogillande hos såväl Konungens Befallningshafvande i Vesterbottens och Jemtlands län som hos den bofasta befolkningen — till en del äfven hos lapparne.

Högsta Domstolens utlåtande är lika ogillande.

Komitén hade blifvit tillsatt för att afgifva ett förslag om förordning rörande rättsförhållandena mellan de svenska lapparne och de bofaste i Sverige, men då det framkomna förslaget detta oaktadt i verkligheten endast afsåg att för lapparne vinna ökade rättigheter till renbete på annans mark, så ansåg Högsta Domstolen skäligt att rubriken på en sådan lag skulle blifva: »Lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige».

Och denna rubrik har äfven i Kongl. Maj:ts proposition och i Utskottets hemställan bibehållits.

Det ser nästan ut, som om man vill att det skall gå med ordnandet af rättsförhållandena mellan de bofaste och lapparne — deröfver så många och så bittra klagomål blifvit förda — på samma sätt som komitén och nu mera äfven Utskottet vill, att det skall gå med de säkra gränserna i Jemtland, nemligen att här endast skall vara fråga om rätt för den ena parten.

Jag kan icke föreställa mig att lapparne eller de bofaste renegarne — ty här är lika mycket fråga om de senare som om de förre — skola kunna tilläggas större rättigheter på andras bekostnad, än de nu lagligen ega.

Ega nemligen renegarne de rättigheter till renbete m. m. på andras egor, som denna lag vill tilldela dem, så kan icke någon särskild lag i detta afseende vara erforderlig, men ega de icke dessa rättigheter, huru kan då Konung och Riksdag meddela dem sådana rättigheter till skada för andra, utan att eganderätten derigenom uppenbarligen kränkes — hvilket ock framhållits af Högsta Domstolen.

I hög grad märkligt är ock såväl komiténs som Utskottets betänkande, der man i känslan af bristande rättsgrunder vill söka göra troligt, att renar göra föga skada på annans mark vintertiden, och därför kunna deras egare gerna få laglig rätt att hålla dem der.

Vid föredragningen af Kongl. propositionen framhöll ock departementschefen enahanda åsigt, och särskildt betonades med afseende å skogen att intyg afgifvits, att lapparne icke misshushålla med skog, och att renarnes vistande vintertiden å en trakt icke kan medföra menliga verkningar för trävaruindustrien.

Det skall alltså icke öfverlätas till jordegaren sjelf att få bestämman, hvilka gäster, han vill mottaga på sina egor, eller att bedöma om han häraf lider någon skada eller ej.

Äfven i Norrland har man på senare tider börjat att blifva mycket mån om skogarnes vård, och man fråge hvilken skogsegare som helst om hvad verkan det kan hafva att renbjordar om flera tusen djur släppas in på hans skogsplanteringar eller späda ungskog, och att djuren der få genom uppsparkande af snön för att åtkomma mossan nedbryta och nedtrampa de unga telningarne till hundra tusental. Der återväxten är stark och god gör det mindre, men hvarje fjellbo kan intyga, att i fjelltrakter, der renar i myckenhet vistas, der saknas ungskog i hög grad. Man läse blott de Friherre Ericsons och Herr Grenholms reservation bifogade utlåtanden.

Stockholms och andra städers proletariat är med all säkerhet lika mycket och ofta mycket mera att beklaga än renegarne.

Hvad männe Stockholms rike män och husegare skola säga, om man ville tilladvocera samhällets olycksbarn rättighet att få vistas i deras öfverflödiga och tidsalls obegagnade lägenheter under föregifvande, att de icke göra egarne någon eller i alla fall ringa skada, och om de göra någon skada, så få väl de, som lida den, hålla syn och värdering deröfver och söka ut den?

Men det råder i sanning ingen rikedom å de trakter, der man enligt denna lag vill tillåta våldgästning, utan tvärt om på många trakter större fattigdom än I, mine herrar, hafva någon föreställning om, och rättegångshandlingar visa äfven, att i sådana trakter skada skett vintertiden genom renar å annans utmark för tusentals kronor.

Det är på grund af sedvanerätten lappmarkernas område i Norr- och Vesterbotten har blifvit bestämdt, och efter samstämmande uppgifter anser jag troligt att inom Vesternorrlands län äfven skola finnas trakter, der sådan rätt till renskötsel fortfarande skall finnas, ehuru jag icke lyckats få se handlingar, som utvisa detta.

Hvad som derfor här efter mitt förmenande i första rummet vore att göra, det skulle vara att få sådana trakter noggrant bestämda, så att såväl lappar som jordegare kunde få veta och känna sina rättigheter och skyldigheter.

Men någon antydning härom finnes icke hvarken i Kongl. Maj:ts proposition eller i Utskottets betänkande; tvärtom ser det ut, som

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.
(Forts.)

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.

(Forts.)

om man i detta afseende -- naturligtvis oafsigtligt -- hållit tydningen så sväfvande som möjligt, och genom de i högsta grad obestämda ordalagen i denna lag skulle en brandfackla utkastas, hvars verkningar åtminstone icke i Jemtlands län kunna förutses.

Mera än tre årtionden hafva förflutit sedan afvittringen i Jemtland förrättades, och sedan dess hafva både lappar och skattebönder med obestridd och af domstolarne alltid erkänd rätt innehåft sina med säkra gränser skilda områden.

Utskottet har nu föreslagit en lag i syfte att upphäfva dessa gränser för ena parten och att göra Jemtlands län till lappmarker i likhet med Norr- och Vesterbottens. Men Utskottet har icke med ett ord berört hvad ersättning eller skattelindring Jemtlands läns sålunda nybildade lappmarker böra få i likhet med Norr- och Vesterbottens. Ett kategoriskt: »Härefter rätter och packer eder» tyckes efter Utskottets mening vara nog; ty Utskottet har, lika litet som Kongl. Maj:t, fäst något afseende vid den nära nog enhälliga protest emot komiténs förslag, som det oaktadt blifvit lagdt till grund för nu föreliggande lagförslag.

Jag har yttrat att lagförslaget endast tillgodoser ena partens rätt, ty de rättigheter, som medgifvas andra parten, äro till större delen illusoriska eller finnas endast på papperet.

Fåfångt söker man i lagförslaget någon laglig möjlighet, hvarigenom man skall kunna få våldgästerna eller deras djur aflägsnade från icke tillåten betesmark. De viten, som föreskrifvas, äro ock i de flesta fall illusoriska, ty dels äro de för ringa till att verka något, dels kunna de i alla händelser icke ådömas såsom någon gemensam ansvarighet, och sällan skall det lyckas att leda i bevis hvilken lapp som gjort sig skyldig till ansvaret.

Det har i den trakt, der jag bor, händt att våldgästande lappar nedfält flera hundra friska träd och använt dem till en rengård sommartiden. Alla nekade till brottet och svuro sig fria, utom en, som åtog sig ansvaret för några få träd. Nu skola de få taga torra träd. Härför veta nog lapparne råd; de låta nemligen förut syra eller taxa ett behöfligt antal träd å den plats, dit de vilja flytta, och huru skall det väl vara möjligt att leda i bevis hvem som gjort det?

Men när således renegare våldsamt tränga in på icke tillåten mark -- jag föreställer mig att sådan verklighen måste finnas, ehuru lagförslaget icke förbjuder någon -- så har detta förslag till lag äfven sört för att markens egare icke skall kunna försvara sig emot våldet annorlunda än genom en högst tvifvelaktig och förhatlig rättegång.

Någon vräkning eller handräckning för att få våldgästen aflägsnad kan han icke få, och för att han äfven skall vara afskuren ifrån att sjelf försvara sig har § 17 tillkommit.

Det har visst aldrig varit tillåtet att hvarken olofligen fälla eller att misshandla lapparnes eller andras renar, och nu gällande lagstiftning har varit fullt tillräcklig för att draga den skyldige, der han upptäcket, till ansvar -- och det ganska strängt ansvar. Afsigten med denna § ligger därför klart i dagen för hvar och en, som varit nog olycklig att råka ut för sådan våldgästning.

Jaga bort renarne förmår han icke, det enda sättet att värja sig skulle måhända vara att söka fånga och instänga dem för att göra dem oskadliga, men deraf skulle de lida ganska mycket och taga skada.

Det fordras alltså, att man tålmodigt skall gifva vika. Men är det så säkert, att de så svårt förolämpade jordegarna med tålmod underkasta sig detta och icke söka utvägar till sjelfförsvar, der samhället nekar dem skydd för deras ostridiga eganderätt?

Hvad sedan rätt till ersättning för liden skada angår, så skall enligt 2:dra mom. § 10 sådan rätt endast finnas, der visas kan att skadan skett uppsåtligen eller genom grof vårdslöshet. Men både komitén och Utskottet hafva haft all möda osparad för att göra det orimliga påståendet troligt, att det är renen och icke lappen, som väljer vistelseort, att det är lappen som måste följa renen och icke tvärt om, och att lappen icke har i sitt våld att hålla någon vård om renen. Huru skall det då vara möjligt för en jordegare att visa, det skada skett uppsåtligen eller genom grof vårdslöshet?

Att lagförslaget kan lämpa sig för Norrbottens län och måhända till en del äfven för Vesterbotten, anser jag icke otroligt, helst komiténs förslag i allmänhet gillats i förstnämnda län, ty förhållandena der äro af beskaffenhet, att, med den ofantliga utsträckning renbetstrakterna och lappmarkerna der hafva, behöfver renskötseln icke komma i synnerlig beröring med bondens landbruk, hvartill kommer att en stor del renar derifrån sommartiden skickas till Norge, och att bonden sjelf i allmänhet är reneegare.

Derför anser jag icke skäligt att motsätta mig lagens antagande för Norrbottens län.

Redan i Vesterbottens län ställa sig förhållandena annorlunda, och att der påtvinga befolkningen en lag emot dess vilja, kan icke vara godt och klokt. Graunsämjan är för lappen lika nödvändig som för bonden.

Men ifrån Jemtlands län äro protesterna emot komitéförslaget, hvars grunder bibehållits i denna lag, mycket skarpa och nästan enhälliga.

Det är ett allmänt antagande, och Kongl. Maj:ts Befallningshafvande framhåller äfven, att man i Jemtland vid afvittringen gått lapparne för nära.

Jag vågar derom icke yttra mig, men håller dock före att i alla händelser bör lappens rätt öfvervakas och försvaras lika mycket som den bofastes, ja ännu omsorgsfullare, ity att lappen är den svagare parten.

Men det vill jag dock framhålla, att stora öfverdrifter funnits med afseende å den orätt, som måhända skett lappen.

Jag behöfver endast hänvisa till öfverdirektörens för landtmäterikontoret efter verkställda undersökningar gjorda berättelse rörande lapparnes förhållanden i Jemtlands län i början af femtiotalet.

Deruti upptagas klagomål öfver att åt lappen icke ens blifvit

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.
(Forts.)

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.
(Forts.)

lemnad så stor jordfläck, att han der kunde sätta upp en kåta eller koja till skydd emot väder och vind för sin hustru, då hon skall föda barn, utan hände det ibland att hon var tvungen att föda barn på en renhud, utbredd på snön under en gran.

Denna berättelse gick igenom en stor del af den europeiska pressen med behöriga kommentarier, och man korsade sig öfver barbariet här i nordn.

Detta var ju icke så underligt, men underligare var att samma berättelse här gick igen i ett utskottsbetänkande år 1878 för att visa till hvilken grad lapparne här blifvit misshandlade.

Likväl har inom detta län — det är Jemtland jag talar om — hvarje individ af lappsläktet i medeltal ett utrymme af nästan 2,000 tunnland mark, d. v. s. omkring en half kvadratmil för hvarje familj.

De olika förhållandena här emot i Norrbotten hafva ock framkallat 6 reservationer bland Utskottets 10 ledamöter.

Efter mitt omdöme torde Herr Friherre Ericsons och Doktor Grenholms reservation anvisa den rätta vägen att få frågan löst.

Riksdagen kan visserligen antaga lagen, sådan den föreligger, men den skall icke kunna förebygga, att de svåraste och bittraste strider deraf framkallas — såsom en talare redan framhållit — till föga gagn, men väl till stor skada för såväl lappar som för bofaste. Men det var väl just detta, som lagen i första rummet skulle förebygga.

Jag känner icke någon, som ej ömmar och har undfallenhet för denna befolkning, som icke varit i stånd att i nämnvärd mån höja sig i kultur och civilisation, och därför i detta afseende står nästan på samma ståndpunkt som för årtusenden tillbaka.

Detta har sin naturliga orsak uti att civilisationen är lappens — såsom renskötare — svåraste fiende. Den förstör honom vida mera än för trångt utrymme, ty så fort han kommer i närmare beröring med den, så är det slut med hans välstånd.

Renskötsel och civilisation äro oförenliga, och ehuru renskötseln sannolikt är den mest gifvande näring i vårt land, så har man aldrig — så vidt jag vet — sett, att någon egentlig förmögenhet stannat hos någon lapp eller lappfamilj.

Den mera civiliserade »Birkekarlen» sörjer alltid för att den förmögenhet, som samlas, förr eller senare går öfver till honom, och till vederlag härför sörjer han också för att lappen icke saknar de civilisationens njutningar, hvarför han är emottaglig.

Birkekarlen har ock all möda osparad för att framhålla lappen såsom den förträngde och förtryckte, som alltid blifvit tillbakaträngd, och om lappen för sin renhjörd har 20- å 30,000 tunnland mark, så är det alltid för litet.

Birkekarlen, som sålunda så varmt antager sig lappens sak, gäller därför ock för hans bästa vän och beskyddare, men om någon vågar att nedlägga en protest och begära skydd för sin egendom, eller att lapparne med afseende å sin renskötsel skola akta andras eganderätt, så utmålas han icke sällan såsom en lapparnes hårdhertade fiende.

Men säkert är i alla fall att lappen är förtryckt, och att han

bör hjälpas; men detta måste hela landet göra. Det går icke an att lägga denna skyldighet på några få.

Jag är öfvertygad om, att de trakter, som man nu på grund af föregifven eller verklig sedvanerätt — men emot egarnes vilja och protest — vill på ett hänsynslöst sätt upplåta till renskötsel för hvem som helst, att dessa trakter utgöra endast några få procent i egovidd utaf hvad lapparne ostridigt hafva förut. En enda blick på Sveriges karta, och någon sak- och lokalkännedom skola genast visa detta.

Må lapparne för sin renskötsel okränkt behålla hvad de hafva, och i första rummet okränkt af de bofaste renegarne, men må ock bonden få behålla hvad honom tillhör!

Råder oklarhet i detta afseende, så måste genast sörjas för att klarhet vinnes, och detta torde man med skäl kunna hoppas af Kongl. Maj:ts regering; men denna lag skall med all säkerhet göra hvad som i detta afseende ondt var ännu värre.

Herr Talman! På grund af hvad jag sålunda haft äran anföra ber jag att få sluta mig till Herr Wagenii yrkande, som afser en särskild lag för Jemtlands län.

Rörande förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige m. m.
(Forts.)